

beteringen, waartoe ook de aandachtige beschouwing van dit tableau van het Nederlandsche leger kan strekken. Wij wenschen daarom te meer den Heer VANDENSANDE de voldoening, dat de vruchten van eene studie, waarbij men telkens op zooveel hinderpalen stuit, ook hier naar waarde zullen geschat worden.

EENE GESCHIEDKUNDIGE AANTEEKENING BETREFFENDE DE
BELGISCHE REVOLUTIE VAN 1830.

(INGEZONDEN.)

Het opnemen van het hier volgende verslag moge tot de kennis der gebeurtenissen in België in 1850, als niet onbelangrijk worden beschouwd, te meer, daar de geachte schrijver, wat de hoofdzaken betreft, geheel overeenstemt met het verhaal voorkomende in »*Eene enkele aanmerking op Neêrlands Heldendaden van BOSSCHA*,» *Nieuwe Spectator*, 9^e Jaargang 1853. — Wanneer wij nu en dan artikels plaatsen die nog aan de opgewondenheid van dertig jaren herwaarts doen herinneren, dan beoogen wij daarmede alleen ons tijdschrift ook als eene verzameling van bouwstoffen voor de geschiedenis nuttig te doen zijn: geenszins het doel, zoo mogelijk, hierdoor zelfs niet in het minste, de goede verstandhouding te schaden die tusschen Belgen en Nederlanders bestaat, en waartoe in België de Regering, de afgevaardigden en de bevolking zelve zooveel hebben bijgedragen.

De Redactie.

Aan de Redactie van den *Militaire-Spectator*!

In het 7e Nummer des voorledenen jaars, van het door u geredigeerde tijdschrift, eene vroegere (in 1856) gedane uitnoodiging van de Redactie gelezen hebbende, aan diegenen »die in 1830 handelende personen waren, om hunne herinneringen openbaar te maken,» neemt de schrijver dezès de vrijheid u het volgend relaas toe te zenden van het in de maand September van dat jaar in Ostende voorgevallene, terwijl het Noord-Nederlandsche gedeelte der bezetting die vesting nog niet had verlaten.

Het garnizoen van Ostende, bestond behalve uit den plaatselijken staf en eenige officieren der artillerie en der genie, uit het 2^e bataillon der 6^e afdeeling infanterie. In de eerste dagen van September was de 1^e kompagnie naar Nieuwpoort gemar-

cheerd om voorloopig in die vesting in bezetting te blijven. De 2^e en 4^e kompagnien waren gehuisvest in het nieuwe bomvrije hospitaal en de 3^e kompagnie, aan de tegenovergestelde zijde der stad, in de kazerne in de Langstraat. Zij waren, nadat de miliciens der ligting 1826 van verlof teruggekeerd waren, ieder ruim 220 hoofden sterk.

Op den 2den September verwachtte men, bij gelegenheid van den gewonen markt-dag, eenige moeilijkheden, weshalve des morgens ten 5 ure, de hoofdwacht die slechts zwak bezet was, tot op 60 man versterkt werd. Hoewel er veel meer menschen tegenwoordig waren dan doorgaans het geval was, liep alles rustig af. Van toen af moest gedurende den nacht een luitenant in de kazerne verblijven. Gedurende het grootste deel der maand viel echter niets bijzonders voor; doch men kon bemerken, dat de lectuur der dagbladen en de verhalen van personen die uit Brussel kwamen met de diligences, welke ongehinderd heen en weder reden, alsmede de berichten van oproerigheden in andere plaatsen, vooral in Brugge, niet zonder weérklank bij de bevolking der stad bleven. Een bezoek door zekeren graaf DE ROBIANO, die bekend was als een heftig tegenstander van de toenmalige orde van zaken, in de laatste helft van September in Ostende gebragt, scheen met de woelingen die kort daarop plaats grepen, in verband te staan.

De geest der troepen was over het geheel zeer goed; wel waren in het begin dier maand twee onderofficieren in arrest gesteld, dewijl zij in een bierhuis zich zeer ongunstig over de regering uitgelaten en *leve de Potter!* geroepen hadden, doch zij waren op last van den afdeulings-kommandant kort daarop ontslagen en hebben verder geen redenen tot ontevredenheid gegeven. (Een van hen, toen sergeant-majoor, is als majoor in Belgische dienst overleden.) Vermeende men zich geheel op de trouw der soldaten te kunnen verlaten, zulks was echter niet het geval met de onderofficieren. Door het examen, dat in 1826 was voorgeschreven om den officiersrang te kunnen verkrijgen, was voor vele onderofficieren de hoop om eens daartoe bevorderd te worden, geheel vernietigd. Het onderwijs, door de meesten die tot nu toe tot bevordering in aanmerking kwamen in hunne jeugd genoten, was niet van dien aard, dat het leeren van het examen voor hen eene gemakkelijke zaak was. Daarenboven moesten zij (ten minste bij de gedetacheerde bataillons) al hunne diensten verrigten, behalve die des namiddags, zoodat hunne geschiktheid tot studie niet groot en hun lust niet zeer opgewekt was, nadat zij geëxerceerd en hunne inwendige dienstplichten vervuld hadden. Voegt men daarbij dat door de formatie van 1829, het aantal 2^e luitenants bij iedere afdeeling met 22 verminderd en daardoor het vooruitzicht grootelijks benomen was, dat men in het afnemen van het examen, met toegeeflijkheid te werk zoude gaan, zoo laat het zich begrijpen, dat niet alleen de Waalsche en Vlaamsche officieren, maar ook de kadetten de toekomst niet zeer bemoedigend vonden en zij bij het afleggen van den eed, door een in die maand September aangestelden 2^e luitenant zeiden, dat voortaan geene Belgen meer tot officier bevorderd zouden worden. Desniettemin moet men erkennen dat zij zich doorgaande trouw en ijverig hebben betoond.

Op Zondag den 26sten September ontvingen de officieren van het bataillon, des morgens ten half elf ure, last, zich onverwijld naar de kazerne te begeven, wordende eenige van hen die zich in de Protestantsche kerk bevonden, daaruit geroepen. In

de kazerne werd hen, door den bataillons-kommandant, den majoor FRANTZEN (thans gepensionneerd luit.-kolonel en tot in 1858 militie-kommissaris te Assen), kennis gegeven, dat de plaatselijke kommandant was onderrigt, dat er een plan bestond, om, terwijl de troep naar de kerk was ten einde de mis bij te wonen, die om half twaalf aanving, zich van de kazerne, waarin zich alsdan slechts eene wacht van 1 sergeant en 3 soldaten bevond, en dus ook van de wapenen van het grootste gedeelte van het garnizoen meester te maken. Om dit te voorkomen zou de troep zich in volle wapenrusting naar de kerk begeven en zouden de officieren daarbij ingedeeld worden. Schrijver dezes werd belast om met 25 man de kazerne, bij eenen nu vrij onwaarschijnlijken aanval, te verdedigen. Bij de kerk gekomen, waar zich de 3^e bij de overige kompagnieën aansloot, schijnt men het noodig geoordeeld te hebben om de geweren te doen laden. Nadat het bataillon in de kazerne teruggekeerd was, ontving schrijver dezes last van den majoor, zich met zijne wacht naar het groote arsenaal te begeven, het te bewaken en geweld met geweld te keeren, waartoe achter elk der beide hekken, die van de straatzijde den toegang tot de plaats voor en ter wederzijde van het bomvrije gebouw afsloten, een kanon moest geplaatst en die hekken zelve gesloten gehouden worden, terwijl de wacht, uitgezonderd de beide buiten en voor de hekken te plaatsen schildwachten, zich binnen den ringmuur moest ophouden en niet dan op bepaalden last daar buiten komen. In het arsenaal waren 2 zesponders en 2 korte houwitsers, en in de kazerne 2 zesponders, van de noodige munitie voorzien, terwijl een zeker aantal manschappen in den loop der maand in de bediening van dat geschut onderrigt had ontvangen.

Buitengewoon veel menschen waren dien dag op de straat. Op de groote markt, waar de hoofdwacht zich bevond, was reeds vroeg in den namiddag eene groote menigte vereenigd, die aan de aanzegging om ruimte te laten voor het wachtgebouw, niet alleen geen gehoor gaf, maar steeds meer naar de wacht opdrong, zoodat er eindelijk voor deze niets overbleef, daar er stellige order gegeven was geen gebruik van de wapenen te maken, dan om langzamerhand te wijken tot op de brits van de soldaten-wachtkamer. Hierdoor waarschijnlijk aangemoedigd, schoot een der met schuttergeweren gewapende opdringers, den achter den kommandant der wacht (de 1^e luit. JUTA, overleden als kapitein bij het 5^e regiment) staanden sergeant door het hoofd. Toen begonnen de soldaten, welke die lijdelijkheid reeds lang moede waren, te vuren, waarop het wachthuis spoedig ontruimd was. Dit had omstreeks 4½ uur plaats. Op het hooren van dat vuren, rukte de kapitein LANDOLT (thans gepensionneerd kolonel) met zijne onderhebbende kompagnie uit de kazerne in de Langstraat naar de markt en veegde die door een pelotonsvuur spoedig schoon. Terzelfder tijd rukte de rest van het bataillon met 2 kanons uit het bomvrije hospitaal, en stelde zich op bij de brug over het bassin liggende, eene sectie naar de hoofdwacht zendende, ten einde die, zoo noodig, te versterken. Deze sectie was genoodzaakt door een pelotonsvuur haren weg te forceren. Eenige der op de groote markt uitkomende straten werden op gelijke wijze doorgaanbaar gemaakt. Het overige van den avond liep zonder verdere gewelddadigheden af, behalve dat het volk de groote torenklok begon te luiden, hetwelk door eene patrouille spoedig verhindert werd. Den volgenden ochtend omstreeks 11 ure, werd door den majoor eerstaanwezenden ingenieur WITSENBERG (overleden als gepensionneerd generaal-majoor) aan schrijver dezes, — die den

vorigen avond om 11½ ure in last gekregen had, zich met een gedeelte zijner manschappen uit het arsenaal naar het einde van het bassin te begeven, om aldaar eene reeds geplaatste wacht te versterken en te kommanderen, ten einde den toegang langs die zijde te beletten en tevens in bedwang te houden een duizendtal werklieden, die gedurende den dag met het inheijen van funderingspalen voor de revêtementsmuren van het nieuw op te bouwen westelijke front der vesting bezig waren, — verhaald, dat de generaal-majoor GOETHALS uit Brugge aangekomen was, welke stad hij dien morgen ten 7 ure met het garnizoen verlaten had; deze troepen bestonden uit het 3^e of flankbataillon en het kader der schoolkompagnie van de 6^e afdeeling infanterie, 1100 hoofden sterk; het vooruitzicht werd daardoor geopend, dat de dienst nu geregelder plaats hebben en minder bezwarend wezen zou. Tegen een uur marcheerden die troepen binnen en werden gehuisvest in de groote bomvrije kazerne. Hier waren ze nu wel onder dak, maar dit was ook alles. Men moest eerst vivres gaan ontvangen, zoodat het reeds donker was alvorens het eten gereed was; zelfs brood kon niet onmiddellijk uitgedeeld worden, dewijl er geen voorhanden was; nachtlegers waren er niet, zoodat het legstroop op den grond moest gespreid worden. Hoewel nu dit een en ander te voorzien was geweest en geen nadeeligen invloed op het moreel van den soldaat had moeten uitoefenen, vond zulks echter plaats. De dienst was in de loopende maand in Brugge zeer vermoeijend geweest; gedurende nagenoeg den geheelen voorgaanden nacht waren al de troepen onder de wapens en uitgerukt geweest en waren hierop naar Ostende gemarcheerd, in de verwachting daar meer rust en betere verzorging te zullen vinden. Hierin aanvankelijk teleurgesteld, werd van de daardoor ontstane ontevreden stemming door begunstigers en voorstanders van het oproer, met vrucht gebruik gemaakt. Reeds den volgenden dag waren van de kompagnie van den kapitein POLIS (de 2^e) van de 290 hoofden waaruit zij bestond, slechts 110 op het voormiddagappel ten 10½ uur tegenwoordig; de mankerenden hadden evenwel de stad niet verlaten. De wachten, die allen door het 2^e bataillon bezet waren, zouden ten 12 ure grootendeels door het 3^e bataillon afgelost worden, doch het was laat in den namiddag alvorens de daarvoor benodigde manschappen verzameld waren en dus optrekken konden. De kommandant van het 2^e bataillon gelastte zijne officieren, dien nacht in de kazerne door te brengen. Het hoofdgebouw van het bomvrije hospitaal, waarin zich de officieren van de beide in dat lokaal gekazerneerde kompagnien ophielden, maakte voor een groot deel een der korte zijden uit van een langwerpig vierkantig exercitie-plein, terwijl een der lange zijden door de groote bomvrije kazerne bepaald werd. Niet lang na de laatste roffel, omstreeks 9¼ uur, hoorde men in het eerste gebouw, dat er voor de kazerne van het 3^e bataillon veel beweging was; de manschappen kwamen gewapend naar buiten en schenen aan te treden als of er een appel moest plaats hebben. Hoewel men, daar het vrij donker was, niet zien kon wat er plaats greep, kon men het echter duidelijk hooren; veel werd er geschreeuwd en getierd; op kommando werden de bajonetten opgezet en geweren geladen. Eindelijk, toen het wat stiller geworden was, werd er gekommandeerd: *bataillon regts uit de flank = regts om*, en daarna: *bataillon voorwaarts*, doch het kommando *MARSCH* werd niet vernomen, hoewel velen klaarblijkelijk ongeduldig: *bataillon voorwaarts*, herhaalden. De majoor CLUMP, kommandant van het 3^e bataillon (overleden als gepensionneerd luitenant-generaal in België), die verwit-

tigd was geworden van hetgene bij zijn bataillon voorviel, kwam daarop met zijn korps officieren aan; hij sprak zijne flankeurs toe, met dat gevolg, dat binnen een tiental minuten allen weder binnen de kazerne waren en zich ontwapenden. Nadat gezegde majoor zich verwijderd had, werden in die kazerne omstreeks 10 uren een paar geweerschoten gelost. Kort daarop werd op de buitendeur van het hoofdgebouw van het bomvrije hospitaal geklopt door twee soldaten van het 3^e bataillon, en nadat aan hun verzoek om binnengelaten te worden, voldaan was, gaven zij als reden hunner komst op, dat er op hen geschoten was; zij verhaalden dat de luitenant DEMOULIN (als 1^e luitenant bij eene der afdeelingen infanterie overleden), die de week had in hunne kompagnie, zijne onderhebbenden aanbevolen had, zich bedaard te houden en te gaan rusten nu zij daartoe in de gelegenheid waren; doch dat hij met een vrij algemeen geschreeuw en geknor in zijne toespraak gestoord was. Nadat die officier de kompagnie verlaten en het rumoer opgehouden had, bestond er evenwel geen twijfel meer omtrent de oproerige gezindheid der manschappen. De beide gezegde soldaten, — zijnde de oppassers van den kapitein en den luitenant, — die hunne kameraden het onvoegzame van hun gedrag hadden voor oogen gehouden, waren daarop genoodzaakt geweest tot eigen veiligheid de kazerne te ontvlugten.

Om 11¹/₂ ure, kwam een kadet-sergeant zeggen: »*Que Monsieur le général GOETHALS, désirant parler Messieurs les officiers Hollandais, vous fait inviter à vous rendre sur la place d'armes où le général vous attend.*” Die boodschap baarde verwondering; het was toch voor het eerst dat op officiële wijze van Hollandsche officieren gesproken werd. Op de groote markt gekomen, vonden zij daar bijeen den majoor FRANTZEN, de officieren van de 3e kompagnie, benevens de Hollandsche officieren van het 3e bataillon en der schoolkompagnie, alsmede verscheidene Belgische officieren. Kort daarna verscheen de generaal GOETHALS, die de Hollandsche officieren aansprak, zeggende: »*Messieurs, je viens de recevoir une lettre de la régence de la ville, qui me fait savoir, que demain matin à huit heures, tout Hollandais qui se trouvera en ville, sera massacré. Ne pouvant plus compter sur la troupe et voulant prévenir une aussi fâcheuse éventualité, je vous autorise à partir pour Flessingue, Mr. le Consul Anglais (wijzende op een' nevens hem staand heer) ayant bien voulu mettre à ma disposition un bateau à vapeur.*” Hierop antwoordde de majoor FRANTZEN: »*Mon général, ces messieurs peuvent faire ce qui leur semble bon, mais pour ce qui me regarde, je reste et ne ferai pas usage de votre autorisation; quant à l'esprit de la troupe, je crois pouvoir compter tout-à-fait sur mon bataillon.*” Hier doelde de majoor voorzeker daarop, dat toen eenige uren vroeger de manschappen van het 3e bataillon zich op zulk eene oproerige wijze gedroegen, de soldaten van zijn bataillon, die door het rumoer gewekt en op de plaats der kazerne waren gekomen, hem majoor verzocht hadden tegen de flankeurs aangevoerd te worden, om hen tot hunnen plicht en tot orde te dwingen. De generaal hernam daarop: »*Cela peut avoir été vrai; mais maintenant? mais demain matin? croyez vous Mr. le major que ce sera encore le cas?*” De overige officieren zeiden, dat zij zich hielden aan het gezegde van den majoor, en geen gebruik van des generaals magtiging zouden maken, waarop deze aanmerkte: »*Mais messieurs, songez-y, vous serez massacrés, tandis que nous sommes dans la pénible position de n'y pouvoir mettre le moindre obstacle; les soldats ne nous obéissant plus.*” De majoor FRANTZEN antwoordde daarop: »*Certes, la per-*

spective d'être massacrés, n'est pas très-agréable, mais c'est notre devoir de rester au poste où le Roi nous a placé;" daar verder bijvoegende, dat, indien de generaal niets anders meer te zeggen had, hij zich dan verwijderen zou, om eenige rust te nemen die hij reeds verscheidene nachten niet had kunnen genieten, waarna beiden de daar bijeenzijnde officieren verlieten. Omstreeks ten 1 ure, kwam de generaal weder op de markt, vroeg waar de majoor was, en verzocht dat men hem zou gaan roepen, toen gezegd werd dat deze zich in zijne woning bevond. Bij zijne komst, vroeg de generaal hem: »*Eh! bien Mr. le major, qu'avez vous décidé?*» waarop ten antwoord volgde, dat er niets te beslissen was, dat hij bleef, enz. Na nog eenigen tijd over en weder gesproken te hebben, waarbij het reeds gezegde herhaald werd, ging de majoor, — die lijdende was aan de gevolgen van een' val van het paard, welke eenigen tijd vroeger plaats had gehad en waarbij een der schouders ernstig bezeerd was, — weder naar zijne woning, waarna de generaal ook vertrok, na gezegd te hebben: »*Messieurs, c'est à vous de savoir ce que vous avez à faire.*» De overige officieren bleven op de markt. Tegen 3 ure kon men, hoewel het vrij donker was, ontwaren, dat het aantal hunner verminderd was; er werd verhaald, dat er eenigen, op wien, zoo men zeide, de moordlust van velen gerigt was, zich reeds op eene stoomboot bevonden die op de reede ten anker lag, alsmede dat de generaal en vele Belgische officieren en onderofficieren brevetten tot hoogere rangen ontvangen hadden, van het in Brussel uit het oproer voortgekomen bestuur. 't Was om dien tijd dat de generaal GOETHALS ten derde male op de markt verscheen en naar den majoor FRANTZEN vroeg. Nadat deze gehaald was, zeide de generaal: »*Messieurs, avez vous bien mûrement songé à ce que je vous ai dit de la pénible position dans laquelle vous vous trouvez, sans que nous puissions vous venir en aide, car nous ne pouvons point compter sur les soldats?* — De majoor antwoordde, dat hij voor zich geen reden vond om af te wijken van zijn, den generaal reeds herhaaldelijk kenbaar gemaakt besluit, om te blijven, doch dat hij ieder ander vrij liet naar overtuiging te handelen. Hierop vatte de generaal weder het woord op, zeggende: »*Messieurs, vous savez tous qui je suis; que je suis le commandant de la province, que je suis le commandant de la brigade dont vous faites partie, eh bien! en vertu des pouvoirs que je tiens du Roi, je vous ordonne de partir pour Flessingue,*» waarop de majoor FRANTZEN antwoordde: »*Si vous nous donnez cet ordre par écrit, nous sommes obligés d'obéir, mais arrivé à Flessingue, je me rendrai tout de suite à la Haye, et je remettrai cet ordre au Roi en Lui disant, Sire! voici un ordre qui nous a été donné par un général, sous le commandement duquel votre Majesté nous avait placé,*» waarop de generaal, op eene vrij korte en bitse wijze, en zoo het scheen zeer verstoord hernam: »*Vous en ferez ce qu'il vous plaira.*» Beiden zich daarop verwijderd hebbende, kwamen spoedig terug. De majoor FRANTZEN had in de hand een gevouwen papier, en dit aan de officieren toonende, zeide hij: »*Mijne Heeren, wij moeten vertrekken, ik heb hier de schriftelijke order.*» — De generaal eischte dat zij zich onmiddellijk naar de stoomboot begaven, en wilde zelfs niet dat zij eerst naar hunne kwartieren gingen. Het stoomschip lag langs de kade, en dewijl het laag water was, op het drooge; de gezagvoerder zeide dat de vloed vóór 8 uren in den morgen niet genoeg doorgekomen zou wezen om te kunnen vertrekken, dat er eene mailstoomboot op de reede lag, waarop zich reeds officieren bevonden, en dat, wanneer de derwaarts gezonden sloepen terug-

gekomen waren, de officieren die zulks verkozen, naar deze boot vervoerd zouden worden, doch dat zijn schip bestemd was om hen naar Vlissingen over te brengen. De officieren besloten op dit schip te blijven en niet naar het op de reede liggende stoomvaartuig over te gaan, waarna velen, zoo niet alle officieren zich verwijderden: deze voor hunne bijzondere belangen, gene, om de Noord-Nederlandsche onderofficieren en verdere manschappen uit de kazerne te gaan halen, die dan ook nagenoeg allen naar de buiten liggende boot overgebracht werden, doch wier geweren op de in de haven liggende boot bleven, om door de officieren tot hunne verdediging gebezigd te worden, indien zulks noodig mogt worden. De majoor CLUMP kwam, vergezeld van verscheidene Zuid-Nederlandsche officieren van zijne Noord-Nederlandsche kameraden afscheid nemen, die meerendeels wederom op de boot bijeenwaren, en betoonde zich zeer aangedaan. Terwijl het op de straten, den geheelen nacht door, zeer stil geweest was en men bijna geen burgers ontwaarde, werd het tegen half zes ure des morgens ongemeen levendig, vooral op de kade. De kapitein der boot kwam in de groote kajuit en verzocht de officieren niet op het dek te komen, zoolang het vaartuig niet in beweging was, daar anders een aanval zeker was van de op de kade joelende, schreeuwende en zoo het scheen zeer opgewonden menigte; dat hij zijne vlag geschen had, opdat het volk zou zien dat het een Engelsch schip was; dat zijne geheele bemanning zich op het dek bevond, om des noods met geweld, de doldriftigsten terug te houden die op de boot wilden komen om naar de Hollanders te zoeken; dat men hun zeide, dat de laatstgenoemden allen reeds op de ter reede liggende mailboot waren, en dat, hoewel hij gevoelde dat zulks den officieren stuiten moest, hij er op aandrong dat zij zich niet vertoonden, wijl er alsdan geen vooruitzicht bestond om de menigte te kunnen keeren; alsmede dat, wat er ook gebeuren mogt, zij op hem en zijne equipage konden rekenen en deze steeds aan hunne zijde zouden staan. Kort daarna hoorde men enkele gewerschoten; langzamerhand vermeerde hun getal, zoodat het soms een goed gevoed tweegeleiderenvuur geleeke en men verscheidene kogels hoorde fluiten. Volgens den scheepskapitein waren het de soldaten, die de kazernes verlaten hadden, en zich nu onledig hielden de scherpe patronen waarvan zij voorzien waren (ieder had 50 stuks), hoog over de boot af te schieten. Echter, tegen half acht uren, scheen hij het noodig te achten, zich zoo mogelijk van de kade te verwijderen, en hoewel het schip nog niet vlot was, liet hij touwen uitbrengen en daaraan winden; na veel inspanning schoof het schip in dieper water, de machine werd in beweging gesteld en ten 8 ure was het buiten de haven, legde bij de andere boot aan, nam de zich daarop bevindende officieren, onderofficieren en manschappen over, en stoomde toen naar Vlissingen, terwijl de mailboot zijne reis naar Engeland voortzette.